

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

**«ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, СПОРТ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ:
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»
(У ЦИКЛІ АНОХІНСЬКИХ ЧИТАНЬ)**

МАТЕРІАЛИ

IX Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

10 грудня 2021 року

м. Київ

Фізичне виховання, спорт та здоров'я людини: досвід, проблеми, перспективи (у циклі Анохінських читань): матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції. 10 грудня, 2021 р., Київ / Київ. Ун-т імені Бориса Грінченка; за заг. ред. О. В. Ярмолюк. – К.: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2021. – 373 с.

Містить матеріали про реалізацію інноваційних підходів до фізичного виховання різних категорій населення, дослідження актуальних тенденцій в спортивній діяльності та впровадження здоров'язбережувальних технологій у сучасному науковому просторі. Розглянуто філософські, організаційні та соціально-економічні аспекти розвитку фізичної культури і спорту, медико-біологічні, фізіологічні та психологічні засади підготовки спортсменів, сучасний стан фізичного виховання молоді, фізичної терапії та ерготерапії.

Голова організаційного комітету: Г.О. Лопатенко.

Організаційний комітет: В.В. Білецька, А.М. Даниленко, Т.М. Патук,
В.М. Савченко, О.В. Ярмолюк, Л.В. Ясько.

Редакційна колегія: Р.О. Сушко, О.В. Ярмолюк.

Матеріали пройшли перевірку сервісом для запобігання плагіату **StrikePlagiarism**.

Наукове електронне видання включено до наукометричної бази **Google Scholar**.

Видання відкрито для вільного доступу на умовах ліцензії Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0), котра дозволяє іншим особам вільно розповсюджувати опубліковану роботу з обов'язковим посиланням на автор(ів) оригінальної роботи та публікацію роботи в цьому виданні.

Затверджено

Вченою радою Факультету здоров'я, фізичного виховання і спорту
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 11 від 21 грудня 2021 року)

Електронна версія видання розміщена на сайті: <https://fzfv.kubg.edu.ua/>

Київський Університет імені Бориса Грінченка, 2021

Ермоменко Едуард, Кукушкін Костянтин. МОЖЛИВОСТІ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ – УСПІШНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ	53
Заєць Катерина. САМООЦІНКА ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРІВ МІСЬКОЇ ТА СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ	59
Зеніна Ірина, Шишацька Валентина, Добровольський Володимир. РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ	62
Зінченко Ліна. ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	64
Івченко Оксана. ОЗНАКИ КОНСТРУЮВАННЯ МАСКУЛІННОСТІ В ІНСТИТУТІ СПОРТУ	67
Калитка Світлана, Жилінський Назарій. ВПЛИВ БІГОВИХ ВПРАВ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ УЧНІВ 9 КЛАСІВ	70
Калитка Світлана, Мельничук Павло. ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ З ВИСОКИМ РІВНЕМ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ	74
Калитка Світлана, Поліщук Василь. МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ВИТРИВАЛОСТІ ЛІЦЕЇСТІВ 16 – 17 РОКІВ	79
Калитка Світлана, Футорний Сергій. ФІЗИЧНИЙ СТАН ЧОЛОВІКІВ ДРУГОГО ЗРІЛОГО ВІКУ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ОЗДОРОВЧОЮ ХОДЬБОЮ	83
Кожанова Ольга, Гаврилова Наталія, Цикоза Євгенія. ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ ФІГУРИ ЖІНОК ПЕРШОГО ЗРІЛОГО ВІКУ З ВИКОРИСТАННЯМ СИЛОВИХ ВПРАВ У ТРЕНАЖЕРНОМУ ЗАЛІ В ОЗДОРОВЧОМУ ФІТНЕСІ	85
Лавренчук Марина, Шутова Світлана, Копил Олександр. СУЧАСНІ ОСВІТНІ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ ТРЕНЕРІВ В СПОРТИВНИХ ІГРАХ (НА ПРИКЛАДІ ГОЛЬФУ)	90
Лахтадир Олена, Чорній Ілона, Євдокимова Лілія. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ	93
Лисейко Костянтин, Яців Ярослав, Пітин Мар'ян. МІСЦЕ РОЗВИТКУ ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УКРАЇНІ	96
Лоза Тетяна, Леоненко Андрій, Красилов Андрій. ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНАЖЕРНОГО ОБЛАДНАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗІ СТАРШОКЛАСНИКАМИ	100
Марченко Оксана, Морозова Валентина. ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ХЛОПЦІВ І ДІВЧАТ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	106
Мицкан Тетяна. ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	110

6. Andrieieva O, Yarmak O, Kashuba V, Drozdovska S, Ginevičienė V, Blagii O, Akimova-Ternovska M. Efficiency of a combined fitness program for improving physical condition in young women. *Theory and methods of the physical education*. 2020;4:195-204

7. Chukhlantseva N, Cherednychenko I, Kemkina V. The influence of high-intensity functional training versus resistance training on the main physical fitness indicators in women aged 25-35 years. 2020.

МОЖЛИВОСТІ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ – УСПІШНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ

Єрьоменко Едуард,

 0000-0002-8162-7539

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь;

Кукушкін Костянтин,

 0000-0002-0092-6204

Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь

Вступ. За останні роки в державній політиці України в сфері виховання відбулися істотні зміни щодо оцінки місця і ролі патріотичного виховання. Потребу у військово-патріотичному вихованні особистості визначено в нормативно-правових актах Уряду України, інших актах законодавства. Так, в Стратегії національно-патріотичного виховання, затвердженою Указом Президента України від 18 травня 2019 року № 286, зазначено, що в Україні національно-патріотичне виховання є одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку національної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність), формування у громадян почуття патріотизму, поваги до Конституції і законів України, соціальної активності та відповідальності за доручені державні та громадські справи, готовності до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, сповідування європейських цінностей.

Військово-патріотичне виховання є важливим засобом громадянської освіти. Утвердження поваги до державної мови, піднесення її престижу серед громадян є важливим аспектом формування й розвитку особистості та основою військово-патріотичного виховання.

Актуальність військово-патріотичного виховання громадян зумовлюється необхідністю консолідації та розвитку суспільства, сучасними викликами, що стоять перед Україною і вимагають постійного вдосконалення військово-патріотичного виховання [8, с. 606-607].

Бойовий хортинг – національний професійно-прикладний вид спорту України. Це високе і відповідальне призначення. Його створенням на початку ХХІ століття можна вважати час впровадження у 2008 році в Україні та за кордоном засновником всього українського хортингу Е. Єрьоменком нової для спортивного співтовариства, придуманої ним назви «Хортинг», правил змагань та системи підготовки спортсменів,

які до цього часу в світі не застосовувалися. Зараз бойовий хортинг працює в допомогу підвищення функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів, а також курсантів і студентів спеціалізованих відомчих закладів вищої освіти [1-12]. З початкових класів починають інтенсивно тренуватися в гуртках «Бойовий хортинг» учні початкових, а вже з десяти років – виступають на змаганнях різного рівня.

Отже, можливості бойового хортингу щодо формування військово-патріотичного виховання старшокласників – успішних особистостей є на сьогодні актуальним дослідженням, і, таким чином, спортсменам під час дистанційного навчання [4].

Аналіз останніх публікацій [5-12] дає можливість констатувати факт, що дане наукове дослідження потрібно проводити, а отримані результати експериментів оприлюднювати у публікаціях в Україні та за кордоном.

Таким чином, конкретизовано **мету публікації** – це можливості бойового хортингу щодо формування військово-патріотичного виховання старшокласників – успішних особистостей.

Матеріал і методи дослідження. Щоб вирішити мету публікації нами використано методи дослідження: вибір і теоретичний аналіз літературних джерел за темою дослідження, синтез актуальних публікацій.

Зв'язок роботи з науковими темами. Отже, вибір і теоретичний аналіз літературних джерел за темою дослідження, синтез актуальних публікацій дають можливість зробити висновок, що наше дослідження актуальне та направлене на впровадження результатів НДР у заклади середньої та вищої освіти [1-12]. А, отже, наукове дослідження виконується згідно науково-дослідних робіт: 1) ННІ СФБПР УДФС України на 2017-2020 роки за темою «Національний вид спорту хортинг як засіб фізичного виховання студентів» (державний реєстраційний номер 0118U001989); на 2021-2026 роки «Підвищення фізичної працездатності різних груп населення в процесі занять фізичною культурою і спортом» (державний реєстраційний номер 0121U113261); 2) Інститут проблем виховання НАПН України на 2020-2022 роки за загальною темою: «Військово-патріотичне виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації» (державний реєстраційний номер 0120U100443).

Результати дослідження та їх обговорення.

Військово-патріотичне виховання набуває характеру системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, організацій громадянського суспільства, громадян з формування у людини і громадянина високої національно-патріотичної свідомості, почуття відданості своїй Українській державі.

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідеї зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму та утвердження національних цінностей.

Реалізація Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017– 2020 роки здійснюється відповідно до плану, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2017 року № 743. Планом передбачено ряд

заходів, головними виконавцями якого є центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Національна академія педагогічних наук України, громадські об'єднання.

Зокрема Українському інституту національної пам'яті та Міністерству культури України доручено у 2018 році розробити рекомендації для державних органів влади щодо здійснення перейменувань юридичних осіб, які перебувають у сфері їх управління, назви яких містять елементи символіки, пов'язаної з колоніальним минулим, на честь учасників українського визвольного руху, Української революції 1917–1921 років, воєн, осіб, які брали участь у захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, а також в антитерористичній операції.

Міністерству освіти і науки України разом з Національною академією педагогічних наук України доручено у 2018–2020 роках передбачити під час підготовки законів України у сфері освіти окремих статей про державницьке, громадянське, національно-патріотичне, правове, екологічне виховання. Міністерству оборони України, Міністерству освіти і науки України та Міністерству молоді та спорту України у 2018 році розробити і сформулювати нові стандарти військово-прикладних професій, які відповідатимуть вимогам часу, соціально-економічному і політичному устрою сучасної України, обласним, Київській міській державній адміністрації у 2017–2020 роках доручено розробити та затвердити обласні програми з національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2018–2021 роки відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності, визначених в Указі Президента України від 13 жовтня 2015 року № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки».

Міністерству освіти і науки України, Міністерству молоді та спорту України, Міністерству оборони України та Міністерству культури України у 2018–2020 роках доручено проводити в навчальних закладах Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

Міністерству оборони України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству молоді та спорту України та Міністерству внутрішніх справ України у 2018–2020 роках доручено надавати організаційно-методичну допомогу громадським об'єднанням військово-патріотичного спрямування у проведенні військово-історичних фестивалів, військово-патріотичних зборів, реконструкцій воєнно-історичних подій, військово-патріотичних ігор та військово-спортивних таборів для молоді.

Міністерству оборони України, Міністерству внутрішніх справ України та Міністерству освіти і науки України у 2017–2020 роках доручено надавати допомогу загальноосвітнім навчальним і позашкільним навчальним закладам в організації та проведенні навчально-польових зборів та інших організаційно-масових заходів військово-патріотичного спрямування, обласним, Київській міській державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування.

Міністерству культури України, Міністерству освіти і науки України та Українському інституту національної пам'яті у 2018–2020 роках доручено сприяти організації реекспозицій в музеях України та музеях при навчальних закладах краєзнавчого, етнографічного та історичного профілю з метою посилення їх національно-патріотичного впливу через представлення інформації про 608

український визвольний рух XX століття, Героїв Небесної Сотні, проведення антитерористичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності держави.

Міністерству культури України, іншим центральним органам виконавчої влади, обласним, Київській міській державним адміністраціям у 2017–2020 роках доручено оновити фонди бібліотек національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави.

Міністерству інформаційної політики України, Міністерству оборони України, Міністерству внутрішніх справ України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Державному комітету телебачення і радіомовлення України, Українському інституту національної пам'яті, Державній архівній службі України, обласним, Київській міській державним адміністраціям у 2017–2020 роках доручено поширити соціальну рекламу, спрямовану на консолідацію суспільства навколо захисту України, популяризацію військової служби, утвердження спадкоємності традицій борців за незалежність України, донесення достовірної інформації про роль Збройних Сил, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, у забезпеченні миру і стабільності в Україні.

Міністерству оборони України, Міністерству освіти і науки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, іншим центральним органам виконавчої влади у 2018–2020 роках доручено налагодити військово-шефську співпрацю навчальних закладів з військовими частинами, вищими військовими навчальними закладами щодо надання допомоги в організації проведення заходів національно-патріотичного спрямування на базі музеїв, територій військових містечок, кімнат бойової слави, обласним, Київській міській державним адміністраціям у 2018–2020 роках доручено підтримувати та розвивати на регіональному рівні національні види спорту, посилити співпрацю з військовими комісаріатами щодо підготовки молоді до збройного захисту держави, організовувати проведення навчально-польових зборів на базі військових частин, профорієнтаційної роботи.

Міністерству молоді та спорту України у 2018–2020 роках доручено надавати фінансову підтримку інститутам громадянського суспільства відповідно до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 року № 1049, на реалізацію проектів, заходів національно-патріотичного виховання, спрямованих на:

- формування ціннісних орієнтирів та утвердження національно-патріотичної свідомості дітей та молоді; популяризацію національної духовно-культурної спадщини;
- підвищення рівня знань про видатних особистостей українського державотворення та героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України;

- ушанування пам'яті жертв окупаційних режимів, зокрема Голодомору 1932–1933 років і масових голодів 1921–1923 і 1946–1947 років, депортації кримсько-татарського народу;
- збільшення чисельності членів громадських об'єднань, діяльність яких спрямована на національно-патріотичне виховання дітей та молоді;
- збільшення чисельності молоді, що готова до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України; підготовку громадських активістів, які залучаються до організації і проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») [8, с. 607-608].

Висновки:

- + Перераховано проекти, заходи національно-патріотичного виховання, що спрямовані на формування і розвиток у молоді таких важливих соціально-значущих якостей, як громадянська зрілість, любов до Батьківщини, відповідальність, почуття обов'язку, вірність національним традиціям, прагнення до збереження і зміцнення історичних і культурних цінностей, що призведе до зростання її активності у вирішенні найважливіших проблем життєдіяльності суспільства.
- + Мета військово-патріотичного виховання старшокласників засобами бойового хортингу – розвиток в особистості спортсмена бойового хортингу високої соціальної активності, громадянської відповідальності, моральності, духовності, становлення особистості, що володіє позитивними цінностями і якостями, здатними проявити і реалізувати їх в суспільно-творчому процесі в інтересах Батьківщини [6, с. 278].
- + Визначена мета публікації: це можливості бойового хортингу щодо формування військово-патріотичного виховання старшокласників – успішних особистостей – була досягнута. Наступна тема публікації – розроблення тестів із рівнями знань спортсменів гуртка «Бойовий хортинг» про формування військово-патріотичного виховання старшокласників – успішних особистостей, що відобразить перспективи подальших досліджень та підтвердить актуальність і своєчасність обраної теми.

Література:

1. Бойко В, Діхтяренко З., Єрьоменко Е. Бойовий хортинг та психологічні особливості підготовки спортсменів. *Теорія і методика хортингу*. 2017;8:46–55.
2. Діхтяренко З, Постовий В. Готовність до захисту Вітчизни закладено в унікальності системи хортингу – давні та славні історико-культурні корені українського народу. *Теорія і методика хортингу*: зб. наук. праць. Ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін. К.: Паливода А. В., 2016;6:6–14.
3. Діхтяренко З. Дослідження основних понять хортингу: «виховання», «хорт», «хортинг», «хортовий», «хортове виховання» у психолого-педагогічній та філософській літературі. *Теорія і методика хортингу*: зб. наук. праць. Ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін. К. : Паливода А. В., 2014;1:53–59.
4. Діхтяренко З, Гаєвий В., Єресова С., Корнійчук С. Формування фізичної культури в учнів і студентів-хортингістів в умовах обмежень у русі під час всесвітньої пандемії COVID 19. *Фізичне виховання в рідній школі*. К.: Педагогічна преса. 2020;3(128):43-48.

5. Єрмоменко ЕА. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України: монографія. К.: ГС «НФБХУ», 2020. 203 с.

6. Єрмоменко ЕА, Кукушкін КМ. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників. Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь. Ірпінь, 2020. С. 273–287.

7. Оржеховська В, Федорченко Т, Єрмоменко Е, Діхтяренко З, Мельник О. Концепція національної філософії виховання дітей та молоді в Україні на засадах хортингу (проект). *Теорія і методика хортингу*: зб. наук. праць. Ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін. К.: Паливода А. В., 2016; 5.

8. Сидоренко ОМ, Єрмоменко ЕА, Кукушкін КМ. Бойовий хортинг і соціально-педагогічні аспекти військово-патріотичного виховання школярів. Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь. Ірпінь, 2020; 2:603–620.

9. Dovgan N, Fedorchenko T, Yeromenko E, Dikhtiarenko Z, Kukushkin K, Lavrentiev O, Sergienko Y, Khatko A, Khimich V, Shcherbina Y, Pustoliakova L, Hulai V, Demchenko N, Hrek T, Vaskivska T, Yeromenko V, Ovsiukova O, Zub R, Melnik B. Physical culture and sport in harmoniously developed personality formation. Volodymyr Prystynskyi, Tadeusz Pokusa (editors). Monograph. Publishing House WSZiA, Opole. 2021. Part 6. Horting as the tool of comprehensive education of pupils, students, and cadets. pp. 272–357.

10. Kukushkin K. The state of military-patriotic education of senior classes of pupils by means of Combat horting (approbation of research materials). Physical culture and sport in harmoniously developed personality formation. Volodymyr Prystynskyi, Tadeusz Pokusa (editors). Monograph. Publishing House WSZiA, Opole. 2021. Part 6. Horting as the tool of comprehensive education of pupils, students, and cadets. pp. 282–290.

11. Malynskyi I, Boyko V, Dovgan N, Dikhtiarenko Z, Yeromenko E, Fedorchenko T, Lytvynenko A, Khatko A, Pustoliakova L, Ostapenko O, Zubalii M, Khimich V, Koval A, Zhivolovich S, Korobchenko A, Ostapchuk L. Problems and prospects of physical culture and sports development and healthy lifestyle formation of different population groups. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole; 2021. Part 5. Horting as a Means of Physical Education for Pupils and Students. pp. 226–273.

12. Ostapenko O, Zubalii M, Dikhtiarenko Z. Military-patriotic education of pupils and students-hortingists as a basis of a healthy way of life in the conditions of ideological and ideological confrontation. Problems and prospects of physical culture and sports development and healthy lifestyle formation of different population groups. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. pp. 268–273.